

Murdmaajooksja Sergei Minski, 1957 kurtide maailmamängude hõbe ja pronks

Sündisin kurdina aastal 1937 Petserimaal. Aasta pärast siirdus pere Tartusse. Etuaeg oli ema kodune, isa teenis sundaga Eesti Kaitseväes, hiljem võttis osa Teisest maailmasõjast Vene poolel, Eesti Laskurkorpuse luureosakonnas. Isa suri aastal 1978.

Õpinguid alustasin 1944 Tartu Kurtide Koolis, lõpetasin 1953 kiitusega. Koolis olin nõrga tervisega, arsti ei lubanud kehalise kasvatusse tundidesse. Käisin arstide vahet. Kahjuks ei saanud nad mind aidata, ja siis uurisin palju terviserahmatuid. Lõpuks tuttavad soovitasid sporti teha, ehk saan terveks. Algul proovisin natuke joosta, enesetunne paranes, ka tervis läks paremaks. Võtsin end kässile. Kord läksin Tamme staadionile, nägin jooksumehi treenimas. Otsustasin saada sportlaseks. Selle palvega pöördusin treener Elmot Heido poole. Algul ei tahtnud ta mind vastu võtta, sest olin viletsa tervisega. Peale jäid kõva tahtjõud ja visadus.

Aasta hiljem olin juba Tartu linna noorte meister 2000 m murdmaajooksus. 1956 tulin samal alal meistriks ENSV koolinoorte võistlustel.

Meelde jääb oli osavõtt 1957. aastal esimestel Eesti-Soomes maavõistlustel, kus 10 000 m jooksin koos Lembit Virkusega. Võitis tema, mina jäin neljandaks. Vahele kiilusid paar soomlast.

1960 tegin Moskvast kaasa NSVL rahvaste spartakiadi murdmaajooksus. Osavõtjaid oli 150, jäin pidama 40.-50. kohale. Võitis Vladimir Kuts.

Kõige rohkem sobisid murdmaajooksud. Mu parim tulemus on olnud III koht ENSV meistrivõistlustel. Kesk- ja pikamaajooksudes oli tollal äge konkurents: Pärnakivi, Virkus, Leinus, Soom, Arrak. Mina püüsin nende seas, põhiliselt lõpetasin neljandana. Rahvas elas kaasa, kui omavahel pidasid duelli Hubert Pärnakivi ja Lembit Virkus.

Võtsin osa ka ümber Viljandi järve jooksust. Osavõtjaid oli 360, tulin neljandaks.

Aastal 1956 sain Ivanovos üleüldistel kurtide meistrivõistlustel esikoha 800 meetris ja II koha 1500 meetris. Kohe arvasi mind NSVL koondisesse.

1957 sain Milaanos kurtide maailmamängudel 1500 meetris hõbemedali, 5000 meetris pronksi. Samas võitis Anna Nüübek-Poltojarinen kaks kuld ja ühe hõbeda.

NSVL koondises oli 20 sportlast ja 5 KGB töötajat. Iga 5 sportlase peale üks agent. Too jälgis kohusetruult "oma hooletuseid, et nad jumala pärast midagi üleaarust ei loobiseks. Mind instrueeriti Moskvast, et ei lohi mainida oma elukohta Eestis. Kästi öelda, et elan ja töötan Moskvast. NSV Liit oli end ümbritsenud raudse eesriidega. Ei olnud usaldusväärset infot, mis toimub väljaspool. Enne võistlustele sõitu paluti meil välismaal rääkida, et Nõukogude Liidus on väga hea elada, et töö on garanteeritud, arstidabi tasuta, inimesed õnnelikud teadmises, et varsti saabub kommunism.

Kui kohale jõudsite, oli seal nähtust vapustatud, elatustase hulga kõrgem kui Liidus. Ka kurdid elasid hästi: oma töökoht, haridus käes, ka autojuhituba olemas, nad juhtisid oma sõidukeid ise. Juhtumisi sain kokku soomlasega. KGB keelust üle astudes tervitasin teda eesti keeles. Nii nagu teisedki soomlased oli ta arvanud, et Venemaa on eesti rahva tüüest hävitanud, vene keele kõikjal maksma pannud. Seletasin, kuidas on lood tegelikult: maksu mis maksab jääb

eesti rahvas alles.

Pärast Milaanos võistlusti tegi Genua linnapea mulle ettepaneku osa Genua teatejooksust. Väljas oli 31 võistkonda, igaüks 3 vahetust, neist 5 kurtide võistkonda. I vahetuse venelane andis mulle üle teatepulga, kohta ei mäleta, aga II vahetuse jooksin 8-ndaks, viimases vahetuses säilitas venelane selle kohta. Ülev tunne oli joosta mootorratturite eskordi järel, tinnavad inimesi täis, kirevad loostungid lehvimas. Esikohale tuli Jugoslaavia "Dünamo". Kurtidest olime parimad meie oma 8. kohaga. Genua linnapea korraldas üleüldiliku vastuvõtu 1.-10. koha võistkondadele. Kõik said hõbedase karrika. Ka meie saime, öeldi veel, et jäävadki meie käitu. Pärast võitis Moskva meilt 3 karikat ära... Saime ka auhinnaraha, igaüks 15 000 liiri. Selle eest ostime koju kingitusi ja mälestusesemeid. Vastuvõtu lõppedes viis linnapea meid Kolumbuse muuseumi (Kolumbus on sündinud Genuas).

Erilise vaatamisväärsusena on meelde jäänud Kolumbuse luudest tehtud pulber väikeses klaaspurgis.

Aastal 1961 sain kurtide maailmamängudel Helsingis 5000 meetris 5. koha, 10 000 meetris tulin neljandaks. Osa võtsid ka Feodor Vössokov ja Ruth Pajos. Minu tulemustes ilmes tagasimineki. Varem võtsin Moskva treeningulaagritesse kaasa Elmot Heido plaani, aga vene treenerid teda ei tunnistanud, lasid oma meetodika käiku. Vastu hakata ei julgenud, muidu oleks koondisest välja visatud.

1964 jooksin end üleüldistel kurtide võistlustel esimestele kohtadele ja järgmisel aastal pidin sõitma maailmamängudele USAsse. NSVL koondises olid arvatud ka Feodor Vössokov ja Indrek Lauri. Treeninglaager korraldati kahes osas — talvel ja kevadel. Talvises tegime kaasa, aga kevadesse meid millegipärast ei kutsutud. Algul visati välja mind, mõne aja pärast Lauri, ja lõpuks Vössokov, kuigi ta oli 1960. aasta Helsingis kurtide olümpiavõitja. Hiljem kuulsime, et Ameerikasse sõitis Vene võistkond.

Sellise ülekohtu tõttu loobusin tippspordist. Ka oli mul probleeme distsipliiniga Vene treeningulaagrites. Kord vabal ajal lugesin kaasavõetud eesti raamatut. Venelased küsisid, mis keeles see on. Fašistlik keel! Spiioon!

Hakkasin tegelema rahulikuma alaga, orienteerumisega. Kurtidest olin sellel alal esimene. Läksin orienteerumiseljapäevakule, kohe III koht käes. Hiljem sain esikoha kurtide Balti matkajate kokkutulekul.

1971. aastal abiellusin Tiitu Orroga, meil on täiskasvanud tütar. Ehitan suvilat, vaba aega on vähe, jõudumööda kään orienteerumiseljapäevakutel.

Vestluse kirja pannud
Esper Ataväli

Sergei Minski 1961